

תכנית 21 הנקודות תחנוק זמנית את האש הבוערת בעזה אך לא תטפל בבעיות השורש

28.09.2025 | שבת בן מאיר written by

בתכנית 21 הנקודות, על פי הנוסח שפורסם בתקשורת, יש את כל המרכיבים שאמורים לאפשר לנשיא טראמפ לחנוק את האש הבוערת בעזה ולהתפנות למימוש חזונו למזרח תיכון חדש. המרוויחות הגדולות ממנה הן המדינות הסוניות באזור: אין בה זכר ליוזמת ההגירה מרצון או לסיפוח שטחים [1] שתי הסוגיות שעוררו דאגה רבה אצלן. יש בה תהליך לשיקום הרצועה והיא אפילו מחזירה לזירה את הרשות הפלסטינית במהדורה מחודשת. סעודיה ואינדונזיה מקבלות תפקיד בניהול הרצועה ובשיקומה והזדמנות להסביר את ההצטרפות להסכמי-אברהם, כחלק מהמאמץ להצלת עזה ולקידום רעיון המדינה הפלסטינית. גם מקומם של התורכים והקטארים לא נזנח. כל חלקי הפאזל מסתדרים במקומם. אלא שביחס לטיפול בחמאס בעזה מה שהתכנית מציעה וניתן ליישום, יאפשר רק לחנוק את האש ולא יפתור את בעיות השורש.

חמאס ימשיך להיות גורם הכוח המרכזי ברצועה, גם בלי שיהיה לו תפקיד רשמי בניהולה. צמצום יעד הפירוז-הצבאי ל"נשק התקפי" בלבד, כפי שנוסח בתוכנית, מכשיר את הקרקע למיסמוס דרישה זו (האם מנהרה ובונקרים בעזה הם נשק התקפי או הגנתי? ומה לגבי טילים נגד מטוסים, אמצעי מיקוש וכו') [2]. בחסות השיקום האזרחי חמאס יוכל יחדש את יכולותיו הצבאיות. שום פיקוח לא יוכל למנוע זאת. המנגנונים הבינלאומיים לא רק שלא יסייעו בכך אלא שבעיקר יכבידו ויפריעו לישראל במאמציה לבלום זאת. זאת אינה הערכה פסימיסטית ומחמירה. כך הדברים התרחשו בעבר ואין סיבה להניח שהפעם זה יהיה שונה.

בנקודת הזמן הנוכחית, למרות הפרסומים באמצעי התקשורת, רב הנסתר על הגלוי. לכל מילה בעשרים ואחד הסעיפים שמרכיבים את התכנית יש משמעות. הניסוח איננו עניין סמנטי. נכון איפוא לסייג כל הערכה שניתנת בנוגע לכך.

כך לדוגמה, רעיון הקמתו של מנגנון שליטה אזרחי במעורבות מדינות ערב המתונות והרשות הפלסטינית, איננו חדש. במדינות האזור ובחמאס דנים בו מזה זמן במסגרת הנוסחאות שיאפשרו לסיים את המלחמה ולהגיע ל"יום שאחרי" בלי שצה"ל ישלוח ברצועה ובלי יישומה של תכנית-ההגירה של טראמפ.

דוברי חמאס הצהירו לא פעם על נכונות התנועה לפנות את מקומה בניהול העניינים האזרחיים של הרצועה ולאפשר זאת לגורמים אחרים. הם הדגישו בהודעותיהם בעבר כי עמדת חמאס לגבי עתיד הרצועה נשענת על שני עקרונות. האחד- ניהול הרצועה הוא עניין פלסטיני פנימי ומצריך "הסכמה לאומית" [3] שם קוד שמכניס את הרשות הפלסטינית לעניין ומאפשר לחמאס להציב לה תנאים ודרישות. העיקרון השני- "ההתנגדות המזוינת לכיבוש הישראלי היא זכות של

כל העם הפלסטיני על כל האדמה הפלסטינית ולא רק זכותה של חמאס" – משמע התנגדות לפירוז מיכולות צבאיות.

הרעיון הוא להקים "מועצה מנהלת" שתורכב מנציגי המדינות הערביות והרש"פ שתעסוק בגיוס המשאבים ותהווה כעין ועדת-היגוי לעניינים האזרחיים של עזה. מתחת למסגרת זו תוקם רשות-מבצעת שתורכב מאנשי מקצוע ("טכנוקרטים") שהם אשר ינהלו בפועל את הרשויות ומשרדי הממשלה. לכאורה, אין נוכחות לחמאס ואין לו גם השפעה. אך זאת רק לכאורה.

כדי להסביר כיצד חמאס יפעל במציאות כזו, ניקח לדוגמה את סוגיית התשתיות האזרחיות. יש לצפות כי אחת הבקשות הראשונות שאותה "רשות מבצעת" תגיש היא להכניס לעזה טרקטורים וציוד מיכני אחר לפינוי ההריסות. בקשה לגיטימית. האם מישהו מסוגל לדמיין פלסטיני מעזה שמפעיל כלי צמ"ה מסרב לבקשות מצד חמאס? וכך גם באשר לאספקת מלט, ברזל, חומרים כימיים, חלקי חילוף, מנועים, מצברים וכל אמצעי אחר שיוזמן למטרות שיקום אזרחי.

זאת יש לדעת, המנגנון האזרחי ומאמצי השיקום הם הערוץ המרכזי לבניית היכולות הצבאיות. כל מה שייכנס לרצועת עזה למטרות אזרחיות, ישמש את חמאס לבניית כוחו הצבאי. כל עוד חמאס יהיה גורם הכוח החזק ברצועה הוא זה שישלוט בפועל בכל מה שיוכנס לתחומה.

יתרה מכך, תכנית שמעבירה את הניהול האזרחי מידי חמאס אך משאירה אותו כגורם הכוח המשמעותי, עלולה להביא לחיזבאללה לזיזיה של עזה. בחסות "המועצה המנהלת" (או כל שם אחר שייקבע לאותו גורם שלטוני) חמאס תשקם את כוחה הצבאי ברצועה ובכוח הנשק היא גם תמשיך בחוטים מאחורי הקלעים, בניהול כל ענייניה. המעורבות הערבית והבינלאומית ביישומם של מתווה כזה, רק תכביד על ישראל ותפריע לה להתמודד עם מהלכי חמאס.

נכון ללבן גם את נסיבות שירבובה של הרשות הפלסטינית ואת הדיבורים על "אופק מדיני" לתוך התהליך הזה. במיוחד לאחר המהלך המתריס של ההכרה במדינה פלסטינית.

על ישראל להבהיר כי לא תתפשר על דרישתה לפירוז הרצועה מיכולות צבאיות בנוסף למיטוט שלטון חמאס ולא במקומו.

פירוק חמאס מנשקו צריך להיות מוגדר באופן חד ומדיד. לא מנהרות ולא שום רכיב שיוכל לשמש למטרות צבאיות גם אם הן "רק הגנתיות".

עניינה של ישראל בהסכם כולל שישב את כל החטופים, יפרק את חמאס ויסיר את האיום כלפיה מרצועת עזה, אינו מוטל בספק. בפעולה הישראלית בעיר עזה היא עשתה כברת דרך משמעותית להשגת היעד הזה ושילמה על כך מחירים גבוהים.

דווקא משום כך, נכון לדקדק בפרטי הסיכומים וביכולת ליישם ולא להסתפק בתמונה הגדולה

פורסם בישראל היום, בתאריך 28.09.2025.